

PROF. DR. SC. MARIJA DOMINIS, DR. MED.
[1941. – 2023.]

Prof. dr. sc. Marija Dominis, dr. med., umirovljena profesorica patologije na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i dugogodišnja predstojnica Odjela za patologiju i citologiju u Kliničkoj bolnici Merkur, umrla je nakon duge i teške bolesti 27. siječnja 2023. Za njom su ostali neizbrisivi tragovi koji svjedoče o njenom doprinosu unaprjeđenju sveučilišne i poslijediplomske medicinske nastave, bolničke i akademske patologije i citologije te medicine kao društvene i znanstvene djelatnosti.

Za neke od nas bila je profesorica Dominis, a za neke druge jednostavno Mara. Rodila se 1941. u Zagrebu, gdje je završila osnovnu i srednju školu te stekla sveučilišnu i poslijediplomsku izobrazbu. Na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirala je 1966., magistrirala 1972., a doktorsku disertaciju obranila 1978. godine. U isto vrijeme završila je postdiplomski studij iz citologije (1972.) i specijalizaciju iz patološke anatomije (1974.). Od 1974. do umirovljenja 2011. godine obnašala je dužnost predstojnice Odjela za patologiju i citologiju u Kliničkoj bolnici Merkur u Zagrebu i vodila nastavu na Medicinskom fakultetu kao asistentica, docentica, izvanredna profesorica, i na kraju, od 1986. godine, kao redovita profesorica patologije. U svojoj bolnici proširuje postojeći prostor Odjela za patologiju, a ujedno povećava broj i strukturu djelatnika. Moderno opremljen i proširen, njen odjel se s vremenom pretvorio u model po kojemu su se razvijali i drugi odjeli za patologiju u Hrvatskoj na principima suvremene svjetske citologije i patološke anatomije. Pritom ona prva u Hrvatskoj uvodi imunohistokemiju kao rutinsku metodu, biopsiju kosti iglom (ova metoda prvi put u bivšoj državi) i biopsije kosti uklapanje u sintetske smole za očuvanje staničnih elemenata, te započinje primjenu metoda molekularne biologije. Njezini su učenici i nasljednici nastavili tamo gdje je ona započela.

Željna znanja i dodatne izobrazbe, boravila je kao stipendistica na vrhunskim ustanovama u svijetu. Bila je tako na stručnom usavršavanju dva puta na Wistar Institutu, University of Pennsylvania, Philadelphia, te na njemačkim Sveučilištima u Hannoveru i Kielu. Godine 1987. boravi u Philadelphiji kao dobitnica stipendije *Educational Commission for Foreign Medical Graduates* (ECFMG) iz Washingtona. Kao svjetski poznata patologinja bila je gostujuća profesorica nekoliko puta na Max Planck Institutu u Freiburgu, Njemačka.

U svojoj stručnoj djelatnosti prof. Dominis je objavila više od 250 znanstvenih i stručnih radova, od kojih je skoro jedna polovina indeksirana u *Current Contents* i *Science Citation Index* (SCII). Njezina dva najviše citirana rada prema bazi podataka *Google Scholar* dobila su 455 i 283 citata. Osim toga, napisala je nekoliko poglavlja u knjigama, uključujući i poglavlje o hematopatologiji u hrvatskom udžbeniku patologije za studente medicine. To poglavlje je savjesno obnavljala i nadopunjavala godinama kroz slijedeća izdanja knjige, čak i nakon svoga umirovljenja.

Kao školovana citologinja i patologinja Mara je zagovarala jedinstvo ovih morfoloških kliničkih disciplina, što je na kraju urodilo time da su se specijalizacije iz citologije i patologije ujedinile prema naptcima Europske udruge za patologiju i američkom modelu kliničke patologije. Isto tako došlo je pod njenim nadzorom i do promjena u citopatološkoj obradi biopsija koštane srži. Ovdje je vrijedno spomenuti da je ona blisko surađivala s kliničkim hematolozima i da je sudjelovala u osnivanju i radu Hrvatske kooperativne grupe za hematološke bolesti (KROHEM). Njezin je odjel postao referentni centar za biopsije hematoloških malignih bolesti, posebno limfoma, i ostao je takav sve dok se nisu iškolovali mlađi hematopatolozi koji danas vode struku u hrvatskoj medicini. Kroz cijelo to vrijeme prof. Dominis je aktivno sudjelovala kao citologinja i patologinja na brojnim kongresima u zemlji i svijetu. Njezini radovi u kojima je iznosila vlastite podatke, kao i rezultate studija u kojima je sudjelovala s kliničarima, bili su uvijek zapaženi. Moglo bi se bez pretjerivanja reći da je Mara Dominis igrala jednu od vodećih uloga u modernizaciji hrvatske hematologije te da je doprinijela prodoru hrvatske znanosti na svjetsku scenu.

Kao nastavnica na Medicinskom fakultetu prof. Dominis je igrala ključnu ulogu u unaprjeđenju nastave patologije za studente medicine, kao i u poslijediplomskoj izobrazbi citologa, patologa i

hematologa. Sa svojim kolegom dr. Stankom Jukićem, koji je bio predstojnik Zavoda za patologiju, ona je bitno unaprijedila nastavu patologije time što su 1996. godine po prvi put u povijesti na zagrebačkom Medicinskom fakultetu u edukaciju budućih liječnika uveli računala. Mara je sudjelovala u opremi elektroničkog laboratorija i u nabavci prvih računala, koja je Zavod za patologiju kupio donacijom od 50.000 dolara iz Soroseve zaklade *Otvoreno društvo*. Osim toga, sudjelovala je kao jedna od ključnih osoba u stvaranju prvoga modernoga svehrvatskog udžbenika patologije, koji je izašao iz tiska 2003. godine. Kao prodekanica za nastavu početkom ovog stoljeća dodatno je zaslužna za cijeli niz promjena do kojih je došlo u to vrijeme, dok je dekan fakulteta bio prof. dr. sc. Boris Labar. Među inim, spomenimo samo da je u to vrijeme na Medicinskom fakultetu u Zagrebu započela nastava medicine na engleskom jeziku. Uza sve to, prof. Dominis je bila mentorica brojnih diplomskih i magistarskih radova te doktorskih disertacija.

Mara Dominis bila je predivna osoba koja se brinula za sve ljude s kojima je radila na svome odjelu i na fakultetu, kao i za studente i specijalizante koje je učila ili nadgledala. U svome ljubljenom Biogradu na moru, gdje je imala obiteljsku kuću, Mara je preko ljeta bila lokalna doktorica i osoba kojoj se išlo na savjetovanje o svim mogućim i nemogućim medicinskim problemima. Mari se išlo tijekom cijele godine kad je trebala veza za liječenje u Zagrebu, i sam Bog zna koliko je ljudi iz biogradskog kraja došlo na zagrebačke klinike preko njenih intervencija i zbrinjavanja. Brinula se i za dobar dio svoje obitelji. Voljela je ljude, a ljudi su uzvraćali tu ljubav sve do kraja njenog života. Pokoj joj duši. *Requiescat in pace.*

Dr. Ivan Damjanov

Profesor emeritus

The University of Kansas, School of Medicine

Kansas City, KS, USA

Prof. dr. sc. Sven Seiwerth

predstojnik Zavoda za patologiju

Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

